

- общественного мнения. В 4 кн. Москва: Институт философии, 2001–2006. Книга 1. 624 с.
3. Даниленко В. Я. Дизайн України у світовому контексті художньо-проектної культури. Харків: Колорит, 2005. 244 с.
 4. Каган М. С. Філософія культури. Санкт-Петербург: Издательский дом СПбГУ, 1996. 416 с.
 5. Лотман Ю. М. К современному понятию текста / История и типология русской культуры. Санкт-Петербург: Искусство Санкт-Петербурга, 2002. 768 с.
 6. Пилюгайцева Ю. И. Теория цвета Василия Кандинского. Ученые записки Орловского государственного университета. 2015. № 2. С. 337–339.
 7. Сбітнєва Н. Ф. Історія графічного дизайну: навч. посібн. Харків: ХДАДМ, 2014. 221 с.
 8. Український радянський плакат / авторка вступної статті та упорядник М. О. Склярська. Київ: Мистецтво, 1971. 127 с.
 9. Український радянський плакат / упоряд.: Б. С. Бутник-Сіверський, А. О. Кожухов. Київ: Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури, 1957. 157 с.
 10. Шевченко В. Я. Композиція плаката: навч. посібн. Харків: ХДАДМ, 2004. 123 с.
 11. Bartlett F. C. Political Propaganda. - Cambridge: University Press, 1940. 158 p.
 12. Lukyanenko O.V. Myths and Legends of De-Stalinization: The Debris of Everyday Perception of Politicians in the Minds of Educators of the UkrSSR in 1953–1964: Monograph. Poltava: Simon, 2018. 298 p.

УДК

Роман Артеменко
(Полтава, Україна)

ДИЗАЙНЕРСЬКА СКЛАДОВА У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ШВАЧОК В ЗАКЛАДАХ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СИСТЕМИ

Створення в установах виконання покарань культурно виховуючого оточення, включаючи естетизацію побуту, праці; наявність дизайнерської складової у професійній підготовці швачок, естетична освіта засуджених, цілеспрямоване формування у них знань в різних галузях культури, стійкого інтересу до інформації такого роду слугують

*Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю
«Дизайн-освіта майбутніх фахівців: проблеми та перспективи»*

необхідними умовами цілісної системи впливу культури на засуджених з метою формування їх готовності до соціально нормативної самокерованої поведінки в умовах вільного життя у суспільстві.

Ключові слова: *заклади пенітенціарної системи, професійна підготовка швачок, естетична складова професійної освіти, застосування дизайнерського підходу в умовах спеціальної освіти.*

Існує такий вислів: «Критик – це фахівець, що не відбувся». Саме таке відношення деколи спостерігається у здобувачів технічних знань відносно свого викладача. Не становлять виняток і слухачі закладів професійної (професійно-технічної) освіти пенітенціарної системи, серед них подекуди також існує думка, що викладач – це спеціаліст-теоретик, який не вміє матеріалізувати свої знання, не може знайти їм практичне застосування в реальному житті. В таких випадках у слухачів можуть виникати сумніви стосовно, як професійної компетентності вчителя, так і в значимості та затребованості обраної професії в реальному житті.

Таке відношення до фахівця-наставника заважає розвитку зацікавленості учня в здобутті професії, бо викладач є, так би мовити, «лицем» спеціальності, яку він представляє. Перше, на що зверне свою увагу слухач групи «Швачка», це вбрання викладача. І тому, якщо це викладач будь-яких дисциплін швейної майстерності, то в його одязі повинні «читатися» і знання технологічних процесів, і якість обробки, і конструкторський професіоналізм, а також відчуття стилю, сучасності та дизайнерського смаку. Професійного майстра швейних справ повинно бути видно одразу, бо в даному випадку одяг – це візитівка, це, одразу, і обгортка, і начинка професійних знань його власника.

На теоретичних, а особливо на практичних заняттях потрібно постійно звертати увагу на естетичну та дизайнерську складові професії. Наголошувати на тому, що витонченість швейних виробів формується,

*Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю
«Дизайн-освіта майбутніх фахівців: проблеми та перспективи»*

починаючи з краси кожного стібка, з професійності виконання кожного шва. Від вправності, навіть звичайної, швачки на кожному етапі пошиття залежить успіх втілення дизайнерської думки в матеріалі.

Як би це банально не звучало, потрібно розвивати у слухачів відчуття прекрасного. А в навчальних закладах пенітенціарної системи тим паче. За характером більшість засуджених мають великий потенціал творчої енергії. По-перше, великий процент порушників – це бунтарі за натурою, вони йдуть усупереч системі, вишуковують якісь свої новаторські (іноді злочинні) засоби й методи обходу правил та закону. По-друге, перебуваючи в умовах позбавлення волі й деякого обмеження своїх бажань та можливостей, засудженні тренують свої творчі здібності, вишуковуючи нові моделі поведінки, підлаштовуючись до нових правил, вимог та обмежень. І від викладача потрібна вся його педагогічна майстерність, щоб спрямувати цю творчу енергію в потрібне русло.

Але є деякий відсоток засуджених, які характеризуються своєю інертністю, іноді закритістю та скутістю. Вони, так би мовити, пливуть за течією. У відношенні таких психо-типів потрібні інші підходи для розвитку їхніх творчих здібностей. Тут в нагоді стане диференційована система викладання та запровадження цілісної системи впливу естетичної культури на засуджених.

Спеціально проведені дослідження та досвід практичної діяльності установ виконання покарань, спрямованої на ресоціалізацію осіб, засуджених за кримінальні злочини до позбавлення волі, свідчать про значний виховний потенціал залучення колишніх злочинців до естетичної культури у різних її видах (мистецтво, сучасний дизайн, художня література, естетика праці, побуту тощо).

Перш за все, відзначається, що низький рівень духовності, зокрема недорозвинення, бідність справжніх потреб і станів, спотворення уявлень

про прекрасне, відсутність досвіду взаємодії з культурними цінностями людства є однією з важливих характеристик особистості засудженого. Наприклад, спеціальне вивчення цього питання стосовно неповнолітніх, що знаходяться у виправних колоніях України, засвідчує, що переважна більшість з них, навіть при умові проживання у великих містах, жодного разу не відвідували театральних вистав, музеїв, не знають творів класичної музики, живопису, літератури, видатних представників цих галузей культури і не цікавляться відповідною інформацією.

Збіднення духовних інтересів як розповсюджена негативна риса особистості злочинців молодіжного віку, за даними досліджень, щільно пов'язане з моральною і правовою розпустою, недорозвиненням почуття людської гідності.

У той же час у багатьох засуджених можна виявити здібності до малювання, співу, музики, літературної творчості, занять народними ремеслами.

Оскільки в механізмі злочинної поведінки, особливо у неповнолітньому та молодіжному віці, неабияку роль відіграють мотиви самоактуалізації, самоствердження, надання можливості задоволення таких мотивів соціально нормативними засобами (на заміну асоціальної діяльності) шляхом залучення засуджених до естетичної творчості і широкої соціальної презентації її результатів розглядається авторами як ефективний шлях корекції особистісного розвитку.

Необхідними умовами цілісної системи впливу культури на засуджених з метою формування їх готовності до соціально нормативної самокерованої поведінки в умовах вільного життя у суспільстві є наступні:

- створення в установах виконання покарань культурно виховуючого оточення, включаючи і естетизацію побуту, праці тощо

(відомо, зокрема, яку важливу роль відводив естетичним компонентам виховного середовища один з видатних засновників вітчизняної пенітенціарної педагогіки А. С. Макаренко);

- розвиток потреб здібностей до різноманітних видів самостійної художньої творчості, залучення засуджених до колективної творчої діяльності, зміст і результати якої поєднують соціальну і індивідуально-особистісну значущість;

- наявність дизайнерської складової у професійній підготовці швачок, естетична освіта засуджених, цілеспрямоване формування у них знань в різних галузях культури, стійкого інтересу до інформації такого роду.

Потрібно цілеспрямовано використовувати ресурсні можливості глобальної мережі Інтернет та на заняттях в комп'ютерній кімнаті знайомити засуджених з роботами ведучих дизайнерів, прививати їм любов до творчої складової професії. Викликати у них відчуття захоплення працею людей творчого напрямку, бажання наслідувати їх прикладу. Потрібно виводити слухачів за межі їхнього звичного «сірого» життя засудженого, окреслювати обрії та можливості, показувати нові перспективи. І саме за допомогою дизайнерської складової можна підсилити інтерес у слухачів до обраної професії, викликати жагу до нових знань й бажання збільшувати свою швейну майстерність.

Принципова значущість діяльності педагога професійної (професійно-технічної) освіти в закладах пенітенціарної системи, необхідність приведення цієї системи у відповідність зі світовими стандартами, що актуалізується прийняттям нашої держави членом Ради Європи та кандидатом до вступу в Євросоюз і взятими нею зобов'язаннями в галузі ресоціалізації засуджених, вимагають спільних узгоджених дій представників правових та культурологічних галузей у

поверненні колишнього злочинця до чесного життя як людини серед людей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Синьов В. М., Кривуша В. І. *Пенітенціарна педагогіка*. 2000.
2. *Актуальні проблеми сучасної пенітенціарної політики України : матеріали наук.-практ. конф., 25-26 травня 1995 р. Київ : РВВ КІВС. 168 с.*
3. Антонян Ю.М., Бородин С.В. *Преступность и психические аномалии*. Минск : Наука, 1987. 208 с.
4. Бандурка О.М., Трубников В.М., Яровий А. О. *Проблеми соціальної адаптації неповнолітніх, звільнених з виховно-трудова колоній*. Харків : Видавництво НУВС, 2003. 260 с.
5. Бархаленко Є.В. *Психолого-педагогічні аспекти вдосконалення процесу виховання неповнолітніх засуджених. Проблеми пенітенціарної теорії і практики*. 2000. № 5. С. 183 – 186.

УДК 378.011.3-051:6]:37.015.3:159.954

*Аліна Тімова
(Полтава, Україна)*

ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ЗДАТНОСТІ ГЕНЕРУВАТИ НОВІ ІДЕЇ (КРЕАТИВНОСТІ) У ПРОЦЕСІ ПРОЄКТНО- ТЕХНОЛОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті на основі досліджень різноманітних джерел розглянуто та проаналізовано формування у майбутніх учителів трудового навчання здатності генерувати нові ідеї (креативності) у процесі проєктно-технологічній діяльності, що дало змогу здійснити пошук нових підходів у розв'язання даної проблеми.

Ключові слова: *навчальний процес, професійна підготовка, технологічна освіта, вчитель технологій, проєктно-технологічна діяльність.*

The article, based on the research of various sources, considered and

*Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю
«Дизайн-освіта майбутніх фахівців: проблеми та перспективи»*